

CẢM NHẬN VÀ MONG MUỐN CỦA SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI VỀ BẦU KHÔNG KHÍ TÂM LÝ TẬP THỂ LỚP HỌC

TS. NGUYỄN THỊ HUỆ
Trưởng Đại học Sư phạm Hà Nội

1. Đặt vấn đề

Trường học là nơi tạo ra môi trường và điều kiện thuận lợi cho học sinh phát triển toàn diện nhân cách, là nơi ươm mầm tài năng cho mỗi con người, trong đó lớp học là môi trường có ảnh hưởng trực tiếp đối với mỗi học sinh, sinh viên. Nói một cách cụ thể, bầu không khí tâm lý lớp học là môi trường để mỗi học sinh, sinh viên phát triển cả phẩm chất và năng lực của cá nhân mình.

Không khí tâm lý tập thể là tổng hợp những nét tâm lý cơ bản phản ánh bộ mặt tình cảm của tập thể, tính chất quan hệ giữa các thành viên trong tập thể và có ảnh hưởng trực tiếp tới kết quả hoạt động của tập thể.

Không khí tâm lý lớp học là trạng thái tâm lý chung của các thành viên trong tập thể lớp, phản ánh tính chất của các mối quan hệ liên nhân cách và cảm nhận của các thành viên đối với tập thể.

Không khí tâm lý lớp học được hình thành từ sự tác động qua lại giữa giảng viên và sinh viên, giữa sinh viên với nhau thông qua hoạt động và giao tiếp.

Thực tiễn cho thấy rằng, các tập thể lớp có bầu không khí tâm lý thuận lợi sẽ có tác dụng củng cố và phát triển các mối quan hệ tích cực giữa các sinh viên trong lớp, giữa giảng viên với sinh viên. Nhờ những mối quan hệ tốt đẹp này, các hoạt động chung của tập thể lớp học được tổ chức và thực hiện có hiệu quả, các thành viên trong tập thể gắn bó, thương yêu nhau và đồng cảm với nhau hơn. Ngược lại, không khí tâm lý lớp học không thuận lợi sẽ làm cho các thành viên trong tập thể buồn chán, mối quan hệ giữa các thành viên lỏng lẻo, dè dặt, nghi kỵ nhau. Các thành viên không có ý thức tập thể, chia bè, chia nhóm làm ảnh hưởng đến kết quả hoạt động chung của tập thể cũng như của cá nhân.

Từ ý nghĩa lý luận và thực tiễn nói trên chúng tôi tìm hiểu thực trạng cảm nhận và mong muốn của sinh viên về bầu không khí tâm lý lớp học để từ đó có biện pháp tác động cải thiện không khí tâm lý lớp học theo hướng có lợi cho việc dạy học và giáo dục.

2. Cảm nhận và mong muốn của sinh viên ĐHSPh Hà Nội về bầu không khí tâm lý tập thể lớp học

Cảm nhận về bầu không khí tâm lý tập thể lớp học của sinh viên là trạng thái tâm lý của sinh viên phản ứng lại những tác động từ phía tập thể lớp học. Đó là sự nhận thức về tập thể của mình và nảy sinh những xúc cảm nhất định về các mối quan hệ trong tập thể được biểu hiện ở sự hài lòng hay không hài lòng của mỗi sinh viên.

Mong muốn của sinh viên về bầu không khí tâm lý tập thể lớp học là sự kì vọng của mỗi cá nhân vào các mối quan hệ tốt đẹp trong tập thể để tạo cơ hội và điều kiện cho mỗi cá nhân phát triển.

2.1. Cảm nhận của sinh viên về bầu không khí tâm lý lớp học

Để tìm hiểu thực trạng cảm nhận và mong muốn của sinh viên về bầu không khí tâm lý lớp học chúng tôi đã sử dụng bộ TEST của A.N. Lutoskin và tham khảo bộ câu hỏi của các tác giả người Đức Matthias V Saldern và Kurt Emst Littig đã được thử nghiệm ở Việt Nam. Ngoài ra, chúng tôi còn sử dụng phương pháp chuyên gia và tổng kết kinh nghiệm. Thông qua việc tìm hiểu 519 sinh viên ở các khóa K57 và K60, chúng tôi thu được kết quả như Bảng 1.

Từ Bảng 1, có thể rút ra một số nhận xét sau:

- Quan hệ giữa giảng viên và sinh viên tốt hơn giữa sinh viên với nhau vì điểm trung bình ở từng tiêu chí quan hệ của giảng viên với sinh viên cao hơn giữa sinh viên với nhau, và điểm trung bình chung của tất cả các tiêu chí quan hệ giữa giảng viên và sinh viên cao hơn trung bình chung các tiêu chí quan hệ giữa sinh viên với nhau (3.03 so với 2.76).

- Cảm nhận của sinh viên về không khí tập thể lớp học của mình ở mức bình thường, tức là những cảm xúc tích cực và tiêu cực về tập thể lớp tương đương nhau.

- Cảm nhận về không khí giờ học trên lớp của sinh viên cũng ở mức độ bình thường 2.69 trên điểm tối đa là 5.

Bảng 1: Thực trạng cảm nhận của sinh viên về bầu không khí tâm lý lớp học

Quan hệ giữa GV và sinh viên	Σ chung (n=519)		K60 (n=275)		K57 (n=244)	
	\bar{X}	Thứ bậc	\bar{X}	Thứ bậc	\bar{X}	Thứ bậc
Sự quan tâm của GV đến sinh viên	3.47	1	3.22	1	3.72	1
Sự tôn trọng của GV	3.20	3	3.18	2	3.22	3
Sự hài lòng của GV	3.21	2	3.10	3	3.32	2
Sự công bằng của GV	2.55	5	2.50	5	2.60	5
Sự cởi mở, lắng nghe ý kiến sinh viên của GV	2.75	4	2.57	4	2.93	4
Trung bình	3.03		2.91		3.15	
Quan hệ giữa sinh viên với nhau						
Sự đoàn kết của sinh viên	2.61	5	2.52	4	2.70	5
Sự sẵn sàng giúp bạn	3.18	1	3.10	1	3.26	1
Sự tôn trọng lẫn nhau	3.12	2	3.03	2	3.21	2
Sự đối xử chan hòa, thân ái	2.74	3	2.70	3	2.78	4
Sự hài lòng với bạn	2.62	4	2.25	6	2.99	3
Thái độ không ganh đua nhau	2.31	6	2.50	5	2.11	6
Trung bình	2.76		2.68		2.84	
Đặc điểm của giờ học						
Sự hài lòng về giờ học	2.72	3	2.67	3	2.77	2
Kỷ luật, trật tự trong giờ học	2.50	4	2.48	5	2.52	4
Cách truyền đạt của GV	2.76	2	2.80	2	2.72	3
Sự ghi nhận cố gắng của sinh viên	3.07	1	3.03	1	3.11	1
Sự tham gia của sinh viên vào giờ học	2.40	5	2.68	4	2.12	5
Trung bình	2.69		2.73		2.65	

- Đối với mỗi tiêu chí khác nhau, sinh viên có cảm nhận khác nhau. Ví dụ, tiêu chí về sự quan tâm của giảng viên được sinh viên đánh giá cao nhưng tiêu chí về sự công bằng của giảng viên lại bị sinh viên đánh giá thấp, hay sự sẵn sàng giúp nhau được sinh viên đánh giá cao nhưng sinh viên lại cho rằng giữa sinh viên hay có sự ganh tị nhau...

- Quan hệ giữa giảng viên với sinh viên hay giữa sinh viên với nhau ở K57 tốt hơn K60, nhưng cảm nhận về giờ học thì K60 tốt hơn K57. Điều này chứng tỏ tập thể càng phát triển thì mối quan hệ giữa các thành viên càng tốt. Quan hệ giữa giảng viên với sinh viên các năm cuối khóa tốt hơn so với sinh viên mới vào, vì thầy trò đã có mối quan hệ lâu hơn. Tuy nhiên, không khí giờ học thì sinh viên mới vào trường nhiệt tình hơn, chú ý học tập hơn sinh viên các năm cuối. Có thể do sinh viên vừa vào trường đang háo hức với môi trường học tập mới.

2.2. Mong muốn của sinh viên về bầu không khí tâm lý tập thể lớp

Từ các số liệu thu được ở Bảng 2 và qua phỏng vấn trực tiếp, chúng tôi có một số nhận định về mong muốn của sinh viên về bầu không khí tâm lý lớp học như sau:

- Sinh viên rất mong muốn giảng viên và các bạn trong tập thể lớp quan tâm đến mình, sẵn sàng chia sẻ với những khó khăn của mình. Điều này thể hiện ở điểm trung bình của các tiêu chí khá cao.

- Hầu hết sinh viên mong muốn không chỉ giảng viên đối xử công bằng mà phải giảng dạy hay, có cách truyền đạt tốt, trân trọng cố gắng của sinh viên.

- Sinh viên mong muốn tập thể lớp đoàn kết, nhất trí, tôn trọng lẫn nhau, không ghen ghét đố kỵ nhau.

- Sinh viên mong muốn tập thể lớp chan hòa, thân ái để tạo ra một tâm trạng thoải mái cho mọi người.

Bảng 2: Thực trạng mong muốn của sinh viên về bầu không khí tâm lý tập thể lớp học

Quan hệ giữa GV và sinh viên	Σ chung (n=519)		K60 (n=275)		K57 (n=244)	
	\bar{X}	Thứ bậc	\bar{X}	Thứ bậc	\bar{X}	Thứ bậc
Sự quan tâm của GV đến sinh viên	3.92	1	3.95	1	3.89	2
Sự tôn trọng của GV	3.91	2	3.89	2	3.93	1
Sự hài lòng của GV	3.80	3	3.81	3	3.79	3
Sự công bằng của GV	3.40	5	3.42	5	3.38	5
Sự cởi mở, lắng nghe ý kiến SV của GV	3.60	4	3.63	4	3.57	4
Trung bình	3.73		3.74		3.71	
Quan hệ giữa sinh viên với nhau						
Sự đoàn kết của sinh viên	3.67	5	3.78	5	3.56	5
Sự sẵn sàng giúp bạn	3.90	1	3.91	1	3.89	1
Sự tôn trọng lẫn nhau	3.86	2	3.88	2	3.84	2
Sự đối xử chan hòa, thân ái	3.77	4	3.82	4	3.72	4
Sự hài lòng với bạn	3.85	3	3.87	3	3.83	3
Thái độ không ganh đua nhau	3.20	6	3.07	6	3.33	6
Trung bình	3.71		3.72		3.70	
Đặc điểm của giờ học						
Sự hài lòng về giờ học	3.82	2	3.81	3	3.83	2
Kỉ luật, trật tự trong giờ học	2.90	5	2.94	5	2.86	5
Cách truyền đạt của GV	3.75	4	3.73	4	3.77	4
Sự ghi nhận cố gắng của sinh viên	3.80	3	3.82	2	3.78	3
Sự tham gia của sinh viên vào giờ học	3.84	1	3.83	1	3.85	1
Trung bình	3.62		3.63		3.61	

3. Một số biện pháp cải thiện bầu không khí tâm lý tập thể lớp học của sinh viên

Từ kết quả nghiên cứu ban đầu chúng tôi đề xuất một số biện pháp cải thiện bầu không khí tâm lý tập thể lớp sinh viên như sau:

- Xây dựng tập thể lớp sinh viên vững mạnh, đoàn kết, có trách nhiệm với nhau, đồng cảm chia sẻ với nhau, đội ngũ tự quản gương mẫu, năng động, đoàn kết.
- Giảng viên cần quan tâm nhiều hơn đến sinh viên, giúp đỡ, động viên sinh viên kịp thời và đúng lúc. Giảng viên phải đối xử với sinh viên công bằng, vô tư và trân trọng sự cố gắng của sinh viên.
- Giảng viên cần tích cực học tập để nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ để giảng dạy có chất lượng, tạo hứng thú, say mê học tập cho sinh viên.
- Tổ chức các hoạt động tập thể, để sinh viên tham gia.
- Tạo dư luận tập thể lành mạnh.

- Giáo dục sinh viên có trách nhiệm với tập thể, có những mong muốn phù hợp với lợi ích tập thể.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Fischer. G.N (1992), *Những khái niệm cơ bản của tâm lý học xã hội*, NXB Thế giới, Hà Nội.
2. Phạm Minh Hạc (2010), *Một số vấn đề giáo dục Việt Nam đầu thế kỉ XXI*, NXB Giáo dục, Hà Nội.
3. Hips.H – Phorvec. M (1984), *Nhập môn tâm lý học xã hội*, NXB Khoa học xã hội, Hà Nội.
4. Krucheski V.A. (1981), *Những cơ sở của tâm lý sư phạm*, T2, NXB GD, Hà Nội.

SUMMARY

Using survey data, the author discusses the feelings and wishes about group psychology among Hanoi University of Pedagogy students. Based upon that the author proposes some measures for improving group atmosphere helping the study.